

Warszawa, dnia 15 czerwca 2012 r.

Urszula Butkiewicz
ul. Kadrowa 99/215
04-426 Warszawa
red@audiodeskrypcja.com.pl
tel.: 502-588-220

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

Szanowni Państwo!

Temat przeprowadzanych przez Państwa konsultacji jest dla mnie bardzo istotny, ponieważ od lat zajmuję się opracowywaniem napisów dla niesłyszących i audiodeskrypcji.

Poniżej odnoszę się do niektórych poruszonych przez Państwa kwestii.

Z poważaniem
Urszula Butkiewicz

Konsultacja społeczna na temat udostępniania programów telewizyjnych osobom z niesprawnością wzroku i/lub słuchu oraz osobom w zaawansowanym wieku

Pytania:

1. *Do czasu dokonania niezbędnych zmian w zapisach ustawy KRRiT ma zamiar skorzystać z delegacji zawartej w przepisie istniejącym odnośnie możliwości ograniczenia niektórym nadawcom wielkości kwot ustawowych (poniżej 10%). Zgodnie z obowiązującym zapisem art. 18a ustawy rtv KRRiT może wydać rozporządzenie, na mocy którego nadawcy będą mogli ubiegać się o zmniejszenie kwoty ustawowej.*

1.1. Jakie kryteria należy stosować przy kwalifikowaniu programów do ograniczenia kwoty ustawowej: charakter programu, zasięg techniczny (liczba odbiorców w zasięgu), oglądalność, wysokość obrotów podmiotu emitującego program ?

Najbardziej zasadne wydaje się kryterium charakteru programu. Ograniczenia powinny dotyczyć programów, których główny przekaz można odebrać mimo niepełnosprawności wzroku/słuchu. Trudno bowiem uznać za użyteczne dla odbiorców opracowywanie audiodeskrypcji np. do programów publicystycznych, opartych na dyskusji w studiu, albo opatrywanie filmów pozbawionych dialogów napisami czy tłumaczeniem migowym.

Kryteriom zasięgu technicznego i wysokości obrotów nie można odmówić racjonalności. Bardzo istotna jest jednak wysokość limitów - powinny być na tyle niskie, żeby z ograniczeń korzystali tylko nadawcy działający na bardzo małą skalę.

Najmniej słusznym kryterium jest oglądalność. Skutkiem jego stosowania byłoby zapewne ograniczenie oferty do programów adresowanych do masowej widowni, bez uwzględniania potrzeb innych grup odbiorców (spragnionych np. programów publicystycznych czy kina artystycznego).

- 1.2. Czy w znowelizowanym przepisie ustawy powinna znaleźć się delegacja do rozporządzenia stwarzającego możliwość całkowitego zwolnienia od obowiązku emisji programów z udogodnieniami dla niepełnosprawnych w przypadku nadawców o niewielkim zasięgu technicznym naziemnym lub niewielkiej liczbie abonentów w sieci kablowej?**

Ograniczenie kwoty ustawowej jest z pewnością lepszym rozwiązaniem niż całkowite zwolnienie. Dostępność dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną powinna być normą dla wszystkich nadawców, niezależnie od skali działania.

- 2. Dotychczasowy zapis ustawy nie jest jednoznaczny w kwestii podziału obowiązkowych kwot z udogodnieniami dla osób z upośledzeniem słuchu i dla osób z upośledzeniem wzroku.**

- 2.1. Czy kwoty na poszczególne typy udogodnień powinny być wpisane do ustawy, np. xx% dla osób z upośledzeniem słuchu i yy% dla osób z upośledzeniem wzroku?**

Zdecydowanie tak. W przeciwnym razie wielu nadawców niewątpliwie będzie wybierać łatwiejsze do wprowadzenia i tańsze opracowania. Doprowadziłoby to do dyskryminacji osób niedowidzących i niewidomych, ponieważ audiodeskrypcja wymaga większych nakładów niż napisy i tłumaczenie na język migowy.

- 2.2. Czy o proporcjach pomiędzy ww. dwoma typami udogodnień powinien decydować charakter programu?**

Tak. Najważniejsza jest bowiem użyteczność opracowań. W przypadku programów, w których dominuje przekaz słowny, niezbędne są napisy/tłumaczenie migowe, natomiast audiodeskrypcja - nie. Odwrotnie jest w przypadku programów, których główny przekaz zawiera się w obrazie.

- 3. Jak wynika z dotychczasowej praktyki nie zawsze proponowane przez nadawców rodzaje udogodnień dla określonych gatunków programowych spełniają oczekiwania niepełnosprawnych.**

- 3.1. W tabeli umieszczono podstawowe rodzaje audycji i typy udogodnień, które należy do siebie przyporządkować, stawiając w odpowiedniej kratce znak „x”.**

RODZAJE AUDYCJI	TYPY	UDOGODNIENÍ	
	Audio- deskrypcja	Napisy dla niesłyszących	Język migowy
Filmy fabularne polskie, w tym seriale	x	x	x
Filmy fabularne zagraniczne, w tym seriale	x	x	x
Filmy dokumentalne	x	x	x
Informacja: serwisy informacyjne, informatory użytkowe (traffic, pogoda itp.)		x	x
Publicystyka		x	x
Publicystyka wyborcza (audycje własne nadawcy)	x	x	x
Debaty wyborcze (ustawowe)	x	x	x
Magazyny (m.in. informacyjno-publicystyczne, poradniczo-edukacyjne itp)	x ?	x	x
Audycje edukacyjne i poradnicze	x	x	x
Teatr TV	x	x	x
Widowiska rozrywkowe słowno-muzyczne		x	
Transmisje sportowe	x	x	
Audycje adresowane do dzieci i młodzieży	x	x	x
Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe		x	x

3.2. Jaka jest, z punktu widzenia osób niewidomych lub słabowidzących (w tym osób w zaawansowanym wieku), przydatność lektora czytającego dialogi do filmów?

Osobom niewidomym - tak jak widzącym odbiorom - lektor umożliwia korzystanie z dialogów do filmów w nieznanym im językach. Nagranie lektorskie niestety często zakłóca odbiór ścieżki dźwiękowej filmu, zagłuszając ważne dźwięki, na podstawie których osoby niewidome wyciągają wnioski dotyczące fabuły. To sprawia, że odbiór filmów zagranicznych bez obrazu jest trudniejszy niż filmów polskojęzycznych.

W przypadku filmów obcojęzycznych z lektorem trudniejszy jest też odbiór audiodeskrypcji, która jest już trzecim składnikiem ścieżki dźwiękowej. Ułatwieniem dla odbiorców jest w tej sytuacji odpowiedni dobór głosów lektorów - tak, żeby łatwo było odróżnić dialogi od opisu (najlepiej wybrać lektorów różnej płci).

Równie ważne jak samo dostarczanie treści z udogodnieniami dla niepełnosprawnych jest zapewnienie odpowiedniej informacji dotyczącej programów, pór emisji, charakterów audycji i rodzajów udogodnień w nich realizowanych. Pozwoli to odbiorcom, dla których te programy są przeznaczone, dokonać świadomego i satysfakcjonującego wyboru.

3.3. Które z wymienionych poniżej podstawowych form informowania o programach dla niepełnosprawnych powinny być stosowane:

- a. Informacja prasowa i w telegazecie (jeśli nadawca taką prowadzi)?*
- b. Informacja na stronach www nadawców?*
- c. Specjalne oznakowanie w EPG?*
- d. Specjalne oznakowanie (dla osób z niesprawnością słuchu) lub informacja - zapowiedź dźwiękowa (dla osób z niesprawnością wzroku) przed programem?*

W przypadku napisów dla niesłyszących i tłumaczenia migowego: a, b, d.

W przypadku audiodeskrypcji: b, d.

3.4. Czy sposób informowania o dostępności programów dla niepełnosprawnych powinien być uregulowany ustawą/rozporządzeniem?

Zdecydowanie tak - to umożliwi ujednoczenie informacji, a co za tym idzie - ułatwi życie odbiorcom.